

Devetnajsta mednarodna olimpijada iz jezikoslovja

Castletown (Otok Man), 25.–29. julij 2022

Naloge individualnega tekmovanja

Pravila za pisanje rešitev

Ne prepisuj nalog. Rešitve posameznih nalog napiši vsako na svoj list papirja. Na vsakem listu jasno označi številko naloge in svoj priimek. Del tvojega dela bo sicer lahko izgubljen ali pripisan komu drugemu.

Opiši vzorce in pravila, ki si jih našel/-la v podatkih, razen če je pri določeni nalogi navedeno drugače. Sicer za svoje odgovore ne boš prejel(a) vseh možnih točk.

Naloga št. 1 (20 točk). Podanih je nekaj oblik glagola 'dati' v ubiščini in njihovi prevodi v slovenščino:

1.	wəš'tʷən	—	<i>mi te damo njemu</i>
2.	sawtʷən	—	<i>ti me daš njim</i>
3.	awəstʷən	—	<i>jaz jih dam tebi</i>
4.	wəsənətʷən	—	<i>oni te dajo meni</i>
5.	šʷəstʷən	—	<i>jaz vas dam njemu</i>
6.	šʷantʷən	—	<i>on nas da njim</i>
7.	awəš'tʷən	—	<i>mi ga damo tebi</i>
8.	səšʷəntʷən	—	<i>on me da vam</i>
9.	ašʷəstʷən	—	<i>jaz ga dam vam</i>

(a) Zadnjo izmed zgornjih oblik je možno prevesti v slovenščino na dva načina. Kakšen je drugi prevod?

(b) Prevedi v slovenščino:

10. **ašʷəntʷən**
11. **səšʷtʷən**
12. **šʷəwənətʷən**

(c) Prevedi v ubiščino:

13. *oni vas dajo meni*
14. *vi ga daste meni*
15. *ti nas daš njemu*
16. *mi te damo njim*
17. *on jih da nam*

△ Ubiščina spada v abhazo-adigejsko jezikovno družino. Do 1864 ga je govorilo nekaj deset tisoč ljudi v območju današnjega mesta Soči v Rusiji. Tevfik Esenç, za katerega se predvideva, da je bil zadnji popolnoma več rojeni govorec ubiščine, je umrl leta 1992 v Turčiji.

ə je samoglasnik; šʷ, šʷ, tʷ so soglasniki.

—Peter Arkadiev

Naloga št. 2 (20 točk). Podane so besede v alabamsčini in njihovi prevodi v slovenščino v naključnem vrstnem redu:

1. achánnàaka	8. atanayli	15. kawaŋŋi	22. ʎómbafka
2. achanni	9. atánnayka	16. ʎiilka	23. ʎombi
3. ahamatli	10. atanni	17. ʎiipka	24. ʎòomka
4. ahámmatka	11. bàalka	18. ʎilaffi	25. sibapli
5. apòotka	12. balàali	19. ʎipli	26. simbi
6. apotòoli	13. balli	20. ʎíppiika	
7. apóttòoka	14. incháffaaka	21. ʎobaffi	

A. on ga prelomi na dvoje	N. on jih nasloni na nekaj
B. on jih položi	O. on naredi luknje
C. on jih zavije	P. on naredi luknjo
D. on ga postavi poleg nečesa	Q. obrnjeno je na glavo
E. on jih obrne na glavo	R. on ga raztrese, on jih raztrese
F. raztrgan je na več mestih, raztrgani so	S. poleg nečesa so
G. naslonjeno je na nekaj	T. on ga raztrga na dvoje
H. obrnjeni so na glavo	U. ima eno
I. poleg nečesa je	V. on ga položi
J. ima luknje, imajo luknje	W. ima luknjo
K. zavito je	X. on olupi skorjo
L. ležijo, položeni so	Y. on olupi en kos
M. raztreseno je, raztreseni so	Z. on ga zavije

(a) Ugotovi prave povezave.

(b) Prevedi v slovenščino:

27. **bállàaka**
28. **inchafàali**
29. **kawwi**

Eden od teh ima dva možna prevoda. Na-
piši oba.

(c) Prevedi v alabamsčino:

30. *on ga raztrga na več mestih*
31. *raztrgan je na dvoje*
32. *on ga obrne na glavo*
33. *on ga nasloni na nekaj*

(d) Eno alabamsko besedo izmed odgovorov v točki (c) lahko prevedemo v slovenščino še na druge načine. Katero in kako?

△ Alabamsčina spada v muskogijsko jezikovno družino. Govori jo približno 360 ljudi v rezervatu Alabama-Coushatta v Teksasu v ZDA.

ch = č. **ʎ** je nezvoneč *l*. Podvojen črka označuje dolžino. Znak ´ označuje visok ton. Znak ` označuje padajoč ton.

—Ivan Deržanski

Naloga št. 3 (20 točk). Podani so stavki v ncukijščini in njihovi prevodi v slovenščino:

1. †oo ɲ i ɲ	— Ali me moški vidi?
2. ɲ a !aukea ɲ ɲ ɲ	— Ali se me bojiš?
3. cuu xae a †ʔii ɲ a	— O kom razmišljaš?
4. u āu ke u qhōʔo	— Vaš brat ne pleše.
5. janasa xae †qheeke	— Ali je tat tisti, ki poje?
6. ɲ ɲ si sīisen ɲ haeke	— Ali bom jutri delal?
7. †hun ke !aukea ɲ ɲ ɲ	— Pes se nas boji.
8. na u †ʔii ɲ ɲ a xɑŋki	— Ne razmišljam o tvoji mami.
9. ɲ i aŋki si qhōʔo ɲ ɲ ari	— Ali bo naš oče plesal v Upingtonu?
10. kija xae †oo sīisen ɲ a	— Kje dela moški?
11. ɲ a ɲ i a ɲ ɲ	— Ali vidiš svojo hišo?
12. ɲ ɲ xae a !ʔai	— Ali sem jaz tisti, ki ga kličeš?
13. u kee eeki †ʔii ɲ a	— Vi ste tisti, o katerih razmišlja ženska.
14. a xɑŋki ke kacuuʔi ɲ ɲ a ts'aaʔa ɲ	— Tvoja mama sprašuje, če me imaš rad.
15. kama ja xae ɲ si ɲ i u ɲ a	— Kdaj vas bom videl?
16. ɲ !uu ke kacuuʔi ɲ ɲ ɲ si †qheeke ɲ !haeke	— Moj dedek sprašuje, če bom jutri pel.

(a) Prevedi v slovenščino:

17. na kacuuʔi ɲ ɲ|u xae ɲ !uu !ʔai
18. na ||u si sīisen ɲ ɲ|ari
19. |eeki ke !aukea ɲ ɲ|ɲ †hun
20. ɲ kee si !ʔai a
21. cuu xae u ɲ|i
22. cuu xae ts'aaʔa ɲ

(b) Prevedi v ncukijščino:

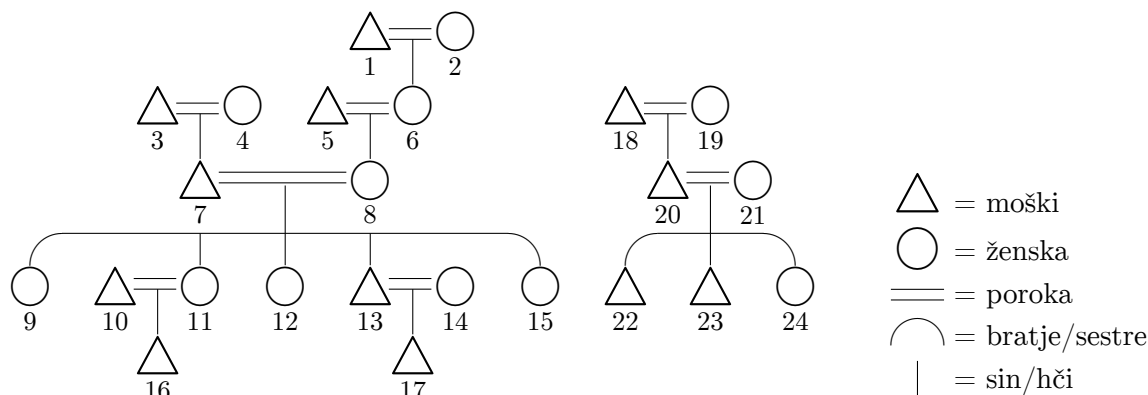
23. Naša mama ne bo klicala tvojega brata.
24. Ti si tisti, ki se ga moj pes boji.
25. Kje boste peli?
26. Sprašujem, če je naš dedek tisti, o katerem razmišljaš.
27. Kdo bo jutri plesal?
28. Ali nas vidite?

△ Ncukijščina (ali ntlenščina) spada v tujsko jezikovno družino. Govori se v mestu Upington (**ɲ|ari**) in okolici v provinci Northern Cape v Južni Afriki. Od leta 2021 ima le enega živečega rojenega govorca.

ā, īi in ōʔo so samoglasniki. j, ɲ, ts' in ʔ so soglasniki. |, !, ||, † in sklopi ɲ|, ɲ!, ɲ||, ɲ||, !h, ||h, †h, |qh, †qh, !ʔ in †ʔ označujejo soglasniške klike (ɲ| in ɲ|| sta nosna klika).

—Eimear McKnight, Samuel Ahmed

Naloga št. 4 (20 točk). Podani sta družinski drevesi dveh družin govorcev arabanščine. V teh drevesih so bratje in sestre razvrščeni od najstarejšega do najmlajšega od leve proti desni:

Podane so izjave 22 izmed njih, ki opisujejo njihovo sorodstvo z nekaterimi drugimi iz družinskega drevesa:

<p>A: “D anthunha wardu.
 F anthunha(i).”</p> <p>B: “C anthunha nhuthi.
 D anthunha apityi.
 E anthunha nhuthi.
 G anthunha lhuka.”</p> <p>C: “B anthunha kupaka.
 D anthunha apityi.
 E anthunha kupaka.
 G anthunha lhuka.”</p> <p>D: “A anthunha lhuka.
 B anthunha piyaka.
 E anthunha(ii).
 G anthunha nhupa.”</p> <p>E: “B anthunha kupaka.
 C anthunha nhuthi.
 G anthunha lhuka.”</p> <p>F: “A anthunha nhupa.”</p> <p>G: “C anthunha wardu.
 E anthunha wardu.”</p> | <p>H: “N anthunha piyaka.
 O anthunha(iii).
 W anthunha(iv).”</p> <p>I: “V anthunha piyaka.”</p> <p>J: “H anthunha apityi.
 L anthunha(v).”</p> <p>K: “P anthunha(vi).”</p> <p>L: “K anthunha piyaka.
 U anthunha kaku.
 V anthunha kadnhini.
 W anthunha kadnhini.”</p> <p>M: “K anthunha wardu.
 L anthunha nhupa.”</p> <p>O: “H anthunha wardu.
 T anthunha amanyi.
 W anthunha nhupa.”</p> <p>P: “H anthunha nhupa.
 I anthunha(vii).
 V anthunha lhuka.”</p> <p>R: “H anthunha thanti.”</p> | <p>S: “J anthunha thanti.
 L anthunha thanti.
 V anthunha nhupa.”</p> <p>T: “J anthunha kaku.
 L anthunha nhuthi.
 N anthunha kaku.
 S anthunha thanti.”</p> <p>U: “J anthunha kupaka.
 R anthunha(viii).
 V anthunha kadnhini.”</p> <p>V: “N anthunha kadnhini.
 P anthunha wardu.
 Q anthunha(ix).
 T anthunha kadnhini.”</p> <p>W: “N anthunha kadnhini.”</p> <p>X: “U anthunha nhupa.”</p> |
|---|---|--|

- (a) Poveži družinske člane **A–X** z njihovimi pozicijami (1–24) na družinskih drevesih.
- (b) Izpolni prazna mesta (i–ix).

△ Arabanščina spada v pama-njungansko jezikovno družino. Govori jo približno 15 ljudi v zvezni državi Južna Avstralija.

Zaradi poenostavitve je v nalogi vsaka oseba označena samo s črko; primeri arabanških imen so **Wanga-mirri** ‘mnoga jutra’, **Palku-nguyu-thangkayiwanha** ‘ena začasno sedeča gmota oblakov’ in **Kutha-kiRanangkarda** ‘vedno tekoča voda’.

dnh, lh, ng, nh, ny, R, rd, rr, th, ty, w in y so soglasniki.

—Tom McCoy

Naloga št. 5 (20 točk). Protočamščina je domnevni skupni prednik vseh jezikov v čamski skupini znotraj avstronezijske družine. Jezikoslovci so ga rekonstruirali s primerjanjem današnjih naslednikov, med katerimi sta fanranška čamščina in catščina.

Podane so besede v protočamščini, fanranški čamščini in catščini in njihovi pomeni:

protočamščina	fanranška čamščina	catščina	pomen
*ʔika:n	ikan	ka:n ³³	<i>riba</i>
*dikiʔ	takiʔ	kiʔ ⁴²	<i>malo</i>
*dilah	talàh	la ⁵⁵	<i>jezik</i>
*jala:n	calàn	la:n ¹¹	<i>cesta</i>
*lima	limi	ma ³³	<i>5</i>
*lanah	linih	na ⁵⁵	<i>gnoj</i>
*dua lapan	tàlipan	pa:nʔ ⁴²	<i>8</i>
*laba:t	lipàʔ	pha:ʔ ⁴²	<i>hoditi</i>
*bara	pirà	phia ¹¹	<i>rama</i>
*bahrow	piròw	phiə ¹¹	<i>nov</i>
*bulow	pilòw	phiə ¹¹	<i>dlake</i>
*paley	paley	piai ³³	<i>vas</i>
*masam	mitham	sa:nʔ ⁴²	<i>kis</i>
*basah	pathah	sa ⁵⁵	<i>moker</i>
*bəsey	pathey	sai ¹¹	<i>železo</i>
*mata	mita	ta ³³	<i>oko</i>
*rata:k	rataʔ	ta:ʔ ²⁴	<i>fižol</i>
*hatay	hatay	ta:iʔ ⁴²	<i>jetra</i>
*paday	patày	tha:iʔ ⁴²	<i>neolupljen riž</i>
*padam	patàm	tha:nʔ ⁴²	<i>pogasiti</i>
*ʔiduŋ	itùŋ	thuŋ ¹¹	<i>nos</i>
*batuk	patuʔ	tuʔ ⁴²	<i>kašljati</i>
*maray	miray	za:iʔ ⁴²	<i>priiti</i>
*ʔurat	uraʔ	zaʔ ²⁴	<i>kita</i>
*rək	rəʔ	zəʔ ²⁴	<i>trava</i>
*bala	pilà	[glej (a)]	<i>ovdovel</i>

- (a) Noben naslednik protočamske besede ***bala** se ne pojavi v catščini, ki se govori danes. Ampak kaj bi postala, če bi preživela?

(b) Izpolni prazna mesta (1–18). Osenčenih celic ni treba izpolnjevati.

protočamščina	fanraška čamščina	catščina	pomen
*k ^h ulit	kaliʔ(1)	koža
*hitam	hatam(2)	črno
*bubah	papàh(3)	usta
*ʔikat(4)(5)	zavezati
*dàpa(6)(7)	seženj
*matay(8)(9)	umreti
*dalam(10)(11)	znotraj
*labuh(12)(13)	padati
*bula:n(14)(15)	luna
	pala(16)	saditi
	tapùh(17)	odkupiti
	tatà(18)	prsni koš

△ Fanraško čamščino (ali vzhodno čamščino) govori približno 73 000 ljudi v južnem delu osrednjega Vietnama. Catščino govori približno 4 500 ljudi v mestu Sanya v provinci Hainan na Kitajskem.

Vse besede v protočamščini so označene z zvezdico (*), ki označuje, da je beseda rekonstruirana in ne izpričana.

ph = pridihnjen *p*; **th** = pridihnjen *t*. **c** ≈ č. **j** ≈ dž v džem. **ñ** = *nj* v besedi *njiva*. **ng** (fanraška čamščina) = **ŋ** (catščina) = *n* v besedi *gong*. **y** = *j*. **ʔ** je soglasnik (tako imenovani glotalni ali glasilčni zapornik). **ɨ** je samoglasnik med *i* in *u*, izgovorjen z nezaokroženimi ustnicami. **ə** je polglasnik.

Znak : pomeni dolžino samoglasnika. Znak ` označuje nizek ton (fanraška čamščina). Znaki ⁵⁵, ⁴², ³³, ²⁴ in ¹¹ označujejo visok, padajoč, srednji, naraščajoč in nizek ton v tem vrstnem redu (catščina).

Poznavanje katerega od avstronezijskih jezikov, ki ne spadajo v čamsko skupino, nima vpliva na reševanje te naloge. —Tung-Le Pan

Uredniki: Samuel Ahmed (gl. ur.), Ivan Deržanski (tehn. ur.), Hugh Dobbs, Dmitrij Gerasimov, Shinjini Ghosh, Stanislav Gurevič, Gabrijele Hladnik, David Hultman, Minkyu Kim, Bruno L’Astorina, Eimear McKnight, Andrej Nikulin, Tung-Le Pan, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Aleksandr Piperski, Przemysław Podleśny, Marija Rubinštejn, Daniel Rucki, Milena Veneva, Elisija Warner.

Slovensko besedilo: Gabrijele Hladnik, Andrej Perdih.

Srečno!